

Východiská a zameranie Stálej komisie pre etiku a reguláciu umelej inteligencie

Výskum, vývoj a nasadzovanie nástrojov umelej inteligencie (AI) môžu byť novou hybnou silou napredovania našej spoločnosti. Prinášajú však so sebou nielen množstvo nových príležitostí, ale aj isté riziká. Tie nám hrozia vtedy, ak tento proces nedokážeme viesť smerom k spoločensky zodpovedným riešeniam orientovaným na človeka. Pomocnú ruku v tomto snažení chce podať aj stála komisia pre etiku a reguláciu umelej inteligencie (CERAI), ktorá je nezávislým odborným a poradným orgánom zriadeným Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Jej úloha spočíva v posudzovaní etických, sociálno-spoločenských a právnych otázok súvisiacich s výskumom, vývojom, nasadzovaním a používaním technológií využívajúcich prvky a systémy AI.

Ako členovia tejto komisie vidíme v umelej inteligencii **príležitosť na podstatné zvýšenie kvality našich životov**, lepších verejných služieb, či vyššej produktivity práce v rôznych oblastiach, napr. zdravotníctvo, priemysel, vzdelávanie, či ochrana životného prostredia. Sme si vedomí toho, aký obrovský potenciál predstavuje pre našu spoločnosť používanie nástrojov umelej inteligencie aj v súvislosti s analýzou veľkého množstva dát, riešením kognitívnych úloh, spracovaním informácií, či nasadzovaním technologických riešení v oblastiach, ktoré sú pre človeka, život alebo zdravie ohrozujúce. Je nespochybniteľné, že metódy umelej inteligencie budú zasahovať do každodenného života občanov a majú potenciál pre výrazné zvýšenie jeho kvality. Na druhej strane, využitie týchto metód **otvára mnohé etické a právne otázky**.

Sme presvedčení, že procesy a výstupy, ktoré generujú **nástroje umelej inteligencie by mali byť transparentné**, primerane vysvetliteľné a nemali by prehľbovať existujúce spoločenské predsudky. Rovnako by tieto procesy a výstupy **nemali byť diskriminačné** a nemali by zvyšovať spoločenskú nerovnosť. Zároveň by mali byť spoločensky a environmentálne udržateľné. Mali by **posilňovať ľudskú autonómiu** a schopnosť slobodnej ľudskej voľby, ako aj **dodržiavať základné ľudské práva** a existujúce zákonné normy. Rozvoj umelej inteligencie v Európe by mal byť taktiež nasmerovaný tak, aby každý občan mal **rovnaký prístup k technológiám**, ktoré prispievajú k zvyšovaniu kvality života, práce, zdravotnej starostlivosti či dobrému vzdelaniu.

V tejto súvislosti preto chceme vyzdvihnúť nasledovné kľúčové oblasti, ktoré sú predmetom nášho záujmu a ktoré CERAI prislúchajú aj na základe jej štatútu. Našou ambíciou je predovšetkým **aktívne viesť odbornú diskusiu** súvisiacu s etikou a reguláciou umelej inteligencie. A to či už vo forme stanovísk k etickým otázkam a otázkam regulačného rámca umelej inteligencie, ale aj pri príprave podkladov a koncepčných materiálov k právnym predpisom týkajúcich sa etických aspektov výskumu, vývoja, nasadzovania a využívania umelej inteligencie. Ďalej je naším zámerom **zvýšiť povedomie o dôležitosti etiky a regulácie**

v technológiách. Chceme komunikovať naše znalosti širokej odbornej verejnosti, medzi firmami, výskumníkmi, ale aj v akademickom prostredí. V neposlednom rade je našou snahou podporiť rôzne subjekty pri riešení otázok spojených s etikou a reguláciou v technológiách. Chceme **vyzdvihnúť existujúce príklady z praxe**, kde sa umelá inteligencia využíva zodpovedným a prospešným spôsobom.

V CERAI veľmi pozorne vnímame snahy o rozvoj dôveryhodnej AI, teda legálnej, etickej a odolnej umelej inteligencie, v európskom priestore. Sme za to, aby nástroje umelej inteligencie, tak ako iné technologické nástroje, boli **orientované na človeka, kontrolované človekom a aby slúžili pre jeho dobro a prospech spoločnosti**. Preto podporujeme nasadzovanie takých technologických nástrojov, ktoré zaobchádzajú so všetkými dotknutými osobami, od ich tvorcov až po konečných užívateľov, nie ako s prostriedkami na dosiahnutie svojich cieľov, ale ktoré rešpektujú ľudskú dôstojnosť jednotlivca, jeho základné práva a slobody, či princípy právneho štátu. Našou ambíciou je reprezentovať CERAI na verejnosti ako odbornú autoritu, ktorá pomôže nastaviť **rovnováhu medzi technologickými a spoločenskými potrebami** prítomnými vo výskume, vývoji, nasadzovaní a používaní umelej inteligencie u nás a v Európe.

členovia stálej komisie pre etiku a reguláciu umelej inteligencie

Východiská a zameranie CERAI boli schválené dňa 25.5.2021 na zasadnutí CERAI